

transitie-instrument 2
De oefening van de Veerkracht van het Web

In het begin van elke cursus die ik geef, en ook in het begin van bijeenkomsten waarbij ik een oefening nodig heb om het Transitie-concept uit te leggen, gebruik ik de volgende oefening. Het is een aangepaste versie van een oefening die ik jarenlang gebruikt heb om mijn Permacultuur cursussen mee te beginnen. Ik deed dit met allerlei uiteenlopende groepen en ik heb nog nooit meegemaakt dat het niet werkt.. Het is altijd heel effectief.

Maak groepen van maximaal 15 deelnemers (minimaal 6 en ideaal rond 12). Als er meer dan 15 zijn, maak dan kleinere groepen. Laat ze in een gesloten schouder-aan-schouder cirkel gaan staan.

Benodigheden

Je hebt een grote bol touw per groep nodig en een sticker per persoon in elke groep, met daarop de namen van verschillende elementen van een bosrijk gebied.. Deze stickers worden vooraf gemaakt met duidelijk leesbare letters. Hier in het Verenigd Koninkrijk gebruik ik o.a. eik, bodem, heg, das, worm, muis, regenval, uil, humuslaag, vos, merel, moeras, hazelaar, tor, paddestoel, bramen, enzovoort. Je kunt deze lijst aanpassen aan de soorten van je eigen gebied.

Instructies

Deze oefening speelt zich af in een bos (ideaal is om de oefening effectief buiten in een bos te doen, onder een grote eik, maar dat is niet altijd mogelijk, vooral 's avonds niet, dus vraag de deelnemers in dat geval om zich voor te stellen dat ze in een bos zijn).

Deel de stickers uit en laat de mensen hun eigen sticker op hun borst plakken. Daarna wordt de bol touw binnen de cirkel kriskras doorgegeven met als enige regel dat wanneer je de bol aan iemand doorgeeft, je duidelijk moet maken wat je relatie met de ander is. Terwijl de bal het web weeft kun je steeds extra informatie geven over de ecologie van het bos, die relevant is voor de relatie tussen de verschillende elementen..

Na enige tijd ontstaat er een complex web van draden dat iedereen met elkaar verbindt. Nadat het klaar is vraag je iedereen om de touwtjes strak aan te trekken en de andere hand op het web te leggen en te voelen hoe sterk het is. Je zult zien dat iedereen heel trots is op het web dat ze geweven hebben, en tevreden over zichzelf. Nadat het web klaar is kun je het volgende vertellen:

“In de natuur bestaat dit web van relaties in alle ecosystemen en het is de diversiteit van relaties die ervoor zorgt dat deze ecosystemen zo goed werken. Dit soort webstructuren zijn heel complex en veerkrachtig, maar tegelijkertijd heel kwetsbaar. Wij mensen grijpen op eigen risico in in die structuren, want we weten nooit echt wat de effecten zullen zijn, omdat we te weinig inzicht hebben in de complexiteit ervan..

Hoewel deze oefening gaat over een bos, had deze net zo goed kunnen gaan over een stad met de slager, de kerk, de scholen, de boeren enzovoort.

Voordat er goedkope olie bestond waren onze economieën en gemeenschappen afhankelijk van deze netwerken van wederkerige relaties en verbanden. Goedkope olie heeft ons de twijfelachtige 'luxe' gegeven te denken zonder deze relaties te kunnen leven. De meeste mensen hebben vandaag de dag geen idee meer wie er eigenlijk naast hen woont. Wat het leven na goedkope olie nodig zal hebben, en wat de kern is van permacultuur, is het opnieuw opbouwen van die relaties. "Permacultuur gaat over de wederopbouw van dit complexe web van heilzame relaties. Dit spel is een goed instrument om te laten zien wat we hebben weggegooid omdat goedkope olie dat voor ons doet."

Ik loop dan om de cirkel heen en maak hen er opmerkzaam op hoe sommigen meer touwtjes in handen hebben dan anderen.

"Dit zijn de sleutelementen van dit ecosysteem. Als we ingrijpen in dit systeem, doen we dat op eigen risico. We zouden een boer kunnen zijn die besluit om de eiken om te hakken en het moeras droog te leggen. We zouden ook een projectontwikkelaar kunnen zijn in een stad met een sterke lokale economie, die beslist vlak buiten een stad een grote supermarkt te bouwen. In beide gevallen hebben we vaak niet onmiddellijk een zicht op de gevolgen ervan.

"Wat gebeurt er als we de eiken omhakken (de persoon die de eiken voorstelt laat de touwtjes los)? We zien dat het weinig direct verschil maakt. Dus laten we vervolgens het moeras droogpompen (moeraspersoon laat touwtjes los). En opnieuw zien we weliswaar wat verslechtering, maar niet veel."

Daarna laat je, in de vorm van een plausibel verhaal, ('toen deed de boer dit, en daarna dat...') de mensen één voor één de touwtjes loslaten. Op een bepaald punt stort het web in. Maak duidelijk dat je niet kunt weten wanneer dit zal gebeuren.

"Je bouwt een grote supermarkt buiten de stad en drie jaar later ligt de oude winkelstraat er verlaten bij. In feite hadden mensen vóór de goedkope olie goed uitgedachte ontwerpen en netwerken van wederkerige relaties om de boel te laten draaien.. Sinds de komst van de goedkope olie zijn we dat allemaal kwijt. Het zal nodig zijn om ze opnieuw op te bouwen."

Voor een extra dramatisch effect kun je een schaar gebruiken en de touwtjes doorknippen! Dit is een zeer sterke oefening om mensen kennis te laten maken met de beginselen van permacultuur en hoe goedkope olie onze samenleving heeft veranderd.